

DÜSEVNI LISZT

Mészecsne verszke novine.

Vu iméni překmurszke evang. sinyorije reditel
i vödávník: FLISZÁR JÁNOS, Murska Sobota.

Rokopiszi sze morejo v Puconce posilati.

Csek racsuna st. 13,586; imé „Düsevni liszt“ Puconci.

Cejna na cejlo leto 20 Din., v zvönsztvo 30 din.,
v Ameriko 1 Dol., edne numere 2 din.

Naprejplacilo

gorivzeme vszäki evang. dühovnik i vucsitel.

Nôva orientácia.

Piszao: Sostaréc Franc ev. dühovnik v Subotci.

Gda sze edno nôvo solszko leto zacse-
ne, prevecs je doszta brige. Mála deca,
mála nevola, velka deca velka nevola; máli
diák, mála briga, véksi diák véksa briga.
Zdá szo szpjoj drúge prilike, kak v prvêsi
vrêmenaj. Inda je szamo to bilo pítanye,
kak sze stoj vönavcsi, kak szpuni solé?
Ali zdâ je to 'zmetno pítanye: ka bode té,
csi sto szkoncsa solé? V indasnyi dobri
vrêmenaj, gda je stoj szkoncsao solé, je
vcsaszi dôbo szlú'zbo. Ni edna dr'záva je
nê bila prenapunyena z delavnimi lüdmi.
Csi je dête szkoncsalo osznožno sôlo, je
slo za zemlo delavca, ali sze vcsilo mest-
rije, ali je sztopilo v szrêdnye sölê. Krúh
je bio zagvüsan pri vszakoj mestriji, velki
várasje szo na jezere nücali dobre mestre,
i delavcov je nê bilo zadoszta. V nasi
tüzni vrêmenaj je szkoron tak, ka cslovek
nevê, za koj bi sze vcsilo dête. Mestrija
doj ide. Mestri szo inda dobra goszpoda
bili, znali szo lepo zsszlú'ziti i szpravití
szi pêneze, hrame i. t. d. Zdâ komaj 'zi-
vêjo mestri. Mestrije szpjoj na kodistvo
ido. Nega dela, nega szlú'za. Mestrije szo
kak edna velika briga.

Nas szíromasen národ dobro zná, kak
je zdâ tesko ednomi polodelavci ali vérti.
Zopsztom sze kole, mantrá z delom, ne-
ma niksega haszka. Porcija, vszakojacska
placila szo preteska. 'Zivina, plod zemlé
brezi cêne. Trgovine szo tüdi szpjoj ne-

sztalne. Sztäre, mocsne firme na kodis-
tvo pridó.

Ali nê je nikaj bôgse tém vözevcse-
nim. Solé kostajo prevecs doszta pêneze i
trúda. Gda sze vönavcsijo mládi lüdjê i
májo v rokaj diplomu, nevejo kaj zacsnó-
ti, ár nemajo szlú'zbe. Keliko doktorov
jeszte, steri nemorejo 'zivetí od szvoje or-
dinácie ino szo prisziljeni na drúgo for-
mo szebi krúh szprávlati, záto posztáne-
jo kelnarje, sofôrje itd. Keliko jeszte in-
'zenerov, pravdenikov, skolnikov, profe-
szorov, steri bi radi delali, ali nega poszla.

Vsze je tak, da bi na mocsvarnice
bilo zozidano! Velike szvetszkoga glásza
banke sze rüsiyo. Nezgovorno velike fab-
rike, gdê szi je na jezero delavcov i cseszt-
níkov krúh szlú'zilo, morejo vráta zaprêti
i ogen pogasziti. Sto bi znao povedati, ka
bode sztoga?! Vesz cêli szvét je vu groz-
ni priskrinjaj, nevolaj.

Tak da bi bo'zi bics bió to. Inda sze
je szvét doszta to'zio, ka prevecs more
delati. Zdâ je krics, plakanye, ár nega
poszla, dela.

Vu etaksi teski prilikaj je pítanye, za
kakso mestrijo, ali za kaj sze naj vcsijo
nasa deca; gde bode nyim bodocsnoszt
kelko telko zagvüsana?

Na eto pítanye je odgovor: Vszakse
pozványe, vszaksa mestrija, vszaksi seft je
dober, csi sze vu Bôgi vúpamo i nyemi
vôrno szlú'zimo. Sto nema velike, globo-
boke zahválnosztí i lübéznosztí prôti Bo-
gi, taksemi csloveki je prevecs 'zmetno

vsze. Te Bogá bojécsi vecsno radoszt i veszeljè nájde gdegodi; te brezbo'zen cslovek sze navöke szága, boji.

V Bogi sze vüpati je vszigdár prevecs veliko delo i globoka môdroszt bila. Ali dneszdén, gda je vsze tak tesko zamre'zeno, gda je vsze nesztálno na etom szvétì, zdâ je sztókrát véksa môdroszt i potrebscsina: vu Bôgi sze vüpati.

Záto naso deco tak moremo odgájeti, ka ona nigdár sze neszpozábi z Bogá. Vecsna briga, to'zenye, bojazoszt more presztáti. Ka sze má stoj tó'ziti i brigati, csi zná ka je Bôg znamj, ka nasz on ni na edno minuto neosztávi, ka szmo vszigdár vu nyegovi szvétì roka, i niscse, ni mati, ni ocsa nász telko nelübi, kak goszpodin Bôg! Csi vsze sztáro i szlabo gráta, Bôg nigdár neoszlabi, neobsztára. Csi vszaka banka na nikoj pride, csi vszaka fabrika odpüsztì delavce, csi vszaki milioner szíromák posztáne, goszpodin Bôg nigdár nede szíromasen, On na szvojo deco vszigdár pázi, záto je nájbôgse Bôgi szlú'ziti, záto je szrecsen tiszti, ki Bogá má za szvojega Goszpoda, ár bo'za dela nigdár ne pridejo na 'zakucijo. To szì more vszaka evangelcsanszka familija dobro zamerhati, ka csi bi cêli szvét sô na prepaszt, zgübo, tisztim,

ki sze Bogá dr'zijo, nikaj nede skôdilo. Csi bi vszi od gláda, sztrádanya mérali, ti bogábojécsi nájdejo pomocs od Bogá kak Eliás. Ali gvüsno je, ka cslovik more tüdi szkoncsati, szpuniti szvojo du'znoszt. Neszmi niscse praviti, zakaj bi jasz delao, vè Bôg sze szkrbi tak za méne. Z Bogá pomocsjöv szì pomagaj, i Bôg te pomore. Záto naso deco moremo tak vcsiti, ka ona more nájbole csiszto szrcé meti. Nyéne düse morejo biti, kak szuncsni trák, csiszte. Ali nasa deca morejo trnok pascsliwa, vörna, pravicsna biti. Gvüsno je, ka zdâ tüdi jeszte nezgrüntano doszta prázni meszt za prevecs postene, pascslive i verne lüdi. Ta nájvéksa mészta, te nájlepse szlú'zbe escse csákajo velike lüdi, ki szo odraszli, ka naj dájo nôvo lepoto, véksi blagoszlov szvojoj szlú'zbi. Na 'zaloszt, ete szvét je pun fusarov. Dneszdén je malo vörnosztì, podánosztì. Moremo na to glédati, ka nasa deca, kamastécs pridejo, csi v fabriko, csi v kancalarijo, csi na pôle na poszel i delo, ka de je vszaki cslovek lübo. Záto 'ze v soláj to málo decsico moremo odgájeti na to, ka vörno, pascsливо i z veszeljom szpunijo szvojo dü'znoszt. 'Zé nasa mála deca morejo zarazmiti, ka ne'zivéjo szamo za szébe, nego oprvim za blí'znyega. Tô je prevecs

Mladézni nevarnosztì.

FLISZÁR JÁNOS.

Pítvina. Lumpanye! Kárte i lumpanye szta szì brata, obádvá vu satana szlú'zbi sztojíta i redovno vküpnov mocsjöv delata na szkvarjénye lüdi i szprávata pekli áldove.

Nega neszrámnésega 'zivilénya, kak alkoholne pítvine nemertücsливо v'zývanye.

Ali nega tüdi pogübelnésega.

Indasnyi grki szo vecskrát szvoje robszlugete zapojiti dáli i táksega hípa szo tá pelali szvoje szinì, naj vídijo, kak grda gnüsznoszt je pijanoszt. Na Bo'zi kèp sztvorjeni cslovek sze nake-líko od nème sztvári vu vékso grsztiyo vtoni, stero je nezgovorna szramota cslovecse plemenitoszt! I escse sze bole moremo sztrsznoti vidísi, csi preszámnamo kelko telovne i düsevne

materiálne i morálne pokvarjenosztì, grèha, szhája z toga!

Pijanoszt, vu dühi tó'poga, vu téli bete'znoga nevoláka i szíromáka vcsinì csloveka. Z-tè li edna vnogo neszrecse porodi, kapa escse vsze navküp. Z-Sztvoritela rôke osznovlena düsa zácsa vehnoti, gniliti, kak od szkôrje obôzano drèvo prhneti, stero grèha csrvjé dublejo i na nicsesz szprávijo.

Komi je drági 'zítek, naj sze ogíble pijanosztì, ár sze je doszta vecs düs 'ze zalèjalo vu alkohola pítvini, kak vu môrji.

Mládi lüdjé sze gdate bár razveszeljávjajo, pri nistere kupici alkohola, za steroga volo níkomi nepríde na pamet nyé szkvarjüvati, dokecs sze tò pôleg mertüka, vu csisztócsi godi. Ár je znáno, ka sze je nè szamo ednök zvézalo neszebicsno prijátelsztvo, nè szamo edna plemenita idea dozorila, pri veszelom v'zývanyi pehárov

velika falinga, ka szo dŭse tak tŭpe, szŭhe grátale, ka nescsejo zarazmiti, csŭtiti brige i boleznoszti szvojega bli'znyega. Eden veliki cslovik nigdár ne gléda na szvoje rane, nego sze trŭdi za drŭge; nigdár sze ne sztara, plaka nad szebom, nego ga do szrcá pecsé nevola szvojega bli'znyega, i má szkuze tople za nyega. Eden veliki, lêpi vecsni zákon je to, zemi krí'z tvojege bli'znyega na szébe i nebos poznao szvoje nevole. 'Zé v sŭli sze morejo decsica mála navcsiti, ka bi edno za drŭgoga 'zitek dalo z lŭbéznoszti; ka sze naj hába, boji toga kak szmrti, ka bi edno dête drŭgo zbantŭvalo. Niti edne 'zao-ne rêcsi neszmi dête meti prŭti szvojemi pajdási. Deco vcsiti trbê rávno tak, kak racsun ali pizsanye, ali csteti, ka naj probajo vszaki den kaj dobroga vcsiniti, v sŭli, domá, na pôti, ali gdér stécs szo. Moremo veliko volo napraviti deci nasoj, naj sze pascsijo vszaki dén bŭgsi biti, ka je naj vszáki vecsér dŭsnavêsztl oblŭna; naj mati vszaksi dén bŭgse dête kŭsne i obiŭne, naj ocsa vszaki csasz z veszéljom szpozna, ka nyemi dête na bŭgse i bŭgse ide. Nega na etoj zemli tak lêpoga i szvé-toga, liki csi szo deca dobri i sze pascsijo, naj bodejo escse bŭgsi.

(Dale.)

zdr'zétki. Ali i táksega hipa boj cslovek, mládi prijátel i neponi'zaj, nevtoni sze vu nêmi sztvári nŭsziko sztávo; vari sze od toga, da sze ti tákse razveszeljávanye nevtrdi v-návado, ár je vszáke pijanoszti zacsétek máli bio i li po návadnoj vaji zrászao na veliko i vkŭrno sze nateliko, odkud vecs nega oszlobodjénja.

Meszto etaksi, cslovecso plemenitoszt ponizajŭcsi razveszeljávany iscsi plemenitêse veszélnoszti, ár de ti 'zitek li tak veszéli, csi sze vu nyem delavnoszt premenyáva z-razveszeljávanyem, stêro ti dŭso o'zíváva; nepozábi sze z-toga nigdár, ka de te Bŭg ednŭk od vszega racsun proszo.

Plemenito razveszeljávanye ponŭjajo dobri knig cstenyá, dobri dël csinénje, nature szpozávanye, tŭváristva zmêne, igra, sálnoszti, csedna zgovárjánya i plesz tŭdi.

Reformácia.

(1517. okt. 31.)

Ka je pomagalo naprê reformáció, ali szí verepo-právlanye? Sto je bio te právi reformátor? Raksi házsek je szhája 'znyé na cslovecsansztvo? Z-ednov recs-jŭv, zaká je biŭ potrebno nyé prisesztlé?

Tŭ nam odkrito i razmeto razlo'zi onoga vrêmena pizátel Hutten Ulrik vu szvojoi „Trias Romana“ (Rimszko trojsztvo) imenŭvanoj pizávai, gde naszledŭvajŭcs pise: „Trŭje dugoványe dr'zi gori i varje díko i zmo'znosztl Rima: pápesa vŭsosztl i respekt, szvétcov osztanki (csonte) i grêhov odpŭsztkov odávanye. Trŭje dugovány jeszte v-Rimi vu velikoi vno'zini: hŭdoga 'zitka 'zenszêk, popêv i srelberov (skribarov). Trŭje dugovány je z-Rima pregnáno: prŭsztosztl, mertŭcslivosztl i pobo'znosztl. Od trê dugovány necsŭjejo radi vu Rimi: od dr'zánya 'zinata, (cérkevno ga gyŭlêsa), od popŭv-szkoga rêda reformállivanya i od toga, ka sze nemci 'ze zacsajo zbŭdjávati (csedni gratŭvati). Trŭje delo prineszêjo szebom rômarje z-Rima nazá domŭ pridŭcsi: hŭdo dŭsnovêsztl, pokvarjeni 'zalŭdec i prázne 'zebke.“

Hutten Ulrika ete recsi veritno i karaktersno pred nász posztávijo onoga vrêmena polo'záj i sztávo, stêri szo reformacie prisesztlé naprê pomagali. — Rimszki pápa je bio v-onom vrêmeni krsztsansztva jedini dŭhovni goszpŭd, ki sze je za onoga Krisztusa namesztnika dao

Milŭvanya vrêden je táksi mladénec i tákza devojka, stêri szo 'ze vsze probali, stêri nedŭ'znosztl je oszkrŭnyena. — Dr'zi vsze szvoje delo v-rédi, csini vszígdar tvoje znásanye pôleg poniznoszti mertŭka i nedŭ'znoszti vorcana.

Poznao szem ednoga znanca, ki je vecskrát etak pravo: „Vu vszákom mladenci dvá csloveka prebivata: eden mládi i eden sztári i redovno je te sztári szíromák i nevolák, ár ga je opŭszto te mládi.“

Môdre i isztinszke szo té recsi! Vu mladoszti zaprávlена môcs menka vu sztaroszti.

Vu vszákom razveszeljávanyi dr'zi mertŭk mládi moj prijátel! Neporobi vŭ celŭ vu tebi 'zivŭcsega sztároga csloveka, da naj gda on pride meszto tébe mládoga na vrszto, nebode vu vszem porobljeni kŭdis.

(Nadaljávanye pride.)

vadlívati, ki je trnavo korôno noszo, ki je pravo: „moje krâlevstvo je në z-efoga szvêta.“ Szebé je në szamo za szvêta goszpôda dr'zao, nego je tak vu dûhovnom, kak na materiálnom presztori od vszê neodviseni tiranus grátao naj z-szvétimi masznimi recsámi dús zvelicsanya obêtanyem v-Rim pénéz i vrêdnoszt vrsáje szprávi vküper. Jezusa návuk, cs'szti evangeliom, Bogá miloszt 'zíva, k-szpravicsanyi pelajôcsa vera, csiszta jákoszt, morálai 'zitek, vernoszt, postenoszt, poniznoszt, lûbézen bli'znyega, szo vsze zav'rzene nicsesztnoszt bilé, za stere sze je niscse në brigao. Dvôje delo je vodilo szamo: zmo'znoszt i bogásztvo.

Ali goszpodin Bôg je në osztavo cslovecsansztvá, në je dopûszto, ka bi z-vodnimi, szvéti rêcsi glâsenyem, stere szo szamo szebicsni cilov doszégnyenya skéri i kak pokrív szlûzile na tó, naj szvêta goszpodár na zemli popolno oblâszt doszégne. 'Ze vu szrêdnyem vrêmeni je preszvêto niki mô'zov dûse. Vald Peter, Wicklêv János, Husz János, Savonarola Jeremos, ki szo 'ze k-szvetovne histôrije te edne nájvékse prigode, te XVI-te sztotíne reformácie pôť priprávlali.

K-koncovi sze je pribli'zalo vrêmen, vu sterom sze je z bo'ze miloscse porôdo on mô'z, ki je szvojega vrêmena práva 'zivôcsa dúsnavêst bio; koga je ta nezgovorna nepravicsnoszt vu dûsi bolêla, koga je vu szrdci sztiszkávala szvêta szkazlivoszt, szamoga szebé zvodjávanye i ki je po 'zivoj veri gori naisao vu Bôgi pomírjenye i dûsni pokoj. Té mô'z je Dr. Luther Martin bio. — Në verszko sztrankarsztvo, ali netrplivoszt, nego logicsnoga previdênja szhájanye govori, ka je Luther M. reformátor, krsztsanszke szv. m. cêrkvi te právi, veliki reformátor bio.

Ka je nyega za táksega vcsínilo?

Nika drúgo në, kak tó, ka sze je reformácie delo nájprve vu nyegovom znotrêsnym, dûhovnom táli zbûdilo i dozorilo. Luther je toga szpravicsanya Bogá iszkao i 'znyegove bo'ze miloscse ga je uprav gori naisao. Csúto je vu szrdci té miloscse radoszt, blájzensztvo: on je nika drúgo në csinio, szamo li tó edno, naj vu Bôgi bodôcsiga 'zitka blájzensztvo, mir, radoszt szprávi cslovecsansztvi. Tó je 'zelo doszégnoti, na tom je delao z-cêlov mocsjôv. Tá delavnoszt je prineszla reformácijo, ona je zbûdila i prineszla szvéti na dnévni, réd i odkrila evangelioma

csiszti návuk i nazâ pripelala krsztsansztvo k-nyega bo'zanszkoj csisztoj vretini. Tak je ocsiszto od krivoga vcsenyá i tadankov Krisztusov evangeliom ino ga je posztavo za cêloga krsztsansztva naveke trpécsi, neprecenyeni kincs. Luthera delo je záto bilô bo'zanszko delo, práva reformácia, ár je z-'zivoga Bogá miloscse i zmo'znoszt szhájalo ino sze ravnalo.

Záto je Luther vszígdar vu vszákom sztáni to právo pôť naisao, po steroy je meo idti, ka je meo csiniti; záto je nevkleknyeno vszígdar nezmotlivo csinio vsze, vu sterom je bo'zo volo szpôznao i naisao gori. — Tó ga je vcsínilo szpodobnoga na tó, naj goroszlobodjene elemente z krepkov ramov v oblâszti dr'zi i szvoje delo obarje od toga, da bi ono na revolucie tla zablôdilo i zavdarilo. On je nika drúgo në csinio, trêbo je mlajino, prepávlao je sznêt, preganyao je krívi návuk, krívico; szêjao je to dobro szemen, glaszécsi rêcs bo'zo. Vsze to drúgo je na Bôga zanihao. Tó ga je varvalo od szile, tó ga je vcsínilo batrivnoga, môdroga; tó nyemi je szpravilo dûseven mir i radoszt.

Luther Mártona je on krepék fundament osznôvo za právoga reformátora, ár je nyegova dúsnavêst z-bo'ze rêcsi szhájala, i ka je vera prinyem në zvônêsnya ôprava, nego vu Bôgi bodôcsi 'zitek bila. Tá je nagnola nyega na on prvi sztopáj, z-sterim sze je reformácia zacsnola. Tó ga je vodilo nesztanoma pri reformácie deli do konca, tó ga je i vu szmrtnoj veri bûdilo i krepilo na szvedôsztvodjánye od Krisztusa.

Tak poznavsi Luthera dûhovnoszt, szí leho premíszlimo nakeliko je bolelo nyegovo obcsútno szrdcé, gda je zvedo, ka je po X.-tom Leo pápi vódáni grêhov-odpûscsanya cêdal odávanya jus Albrecht mainsi érsek z polojne dobicska v-árendo vzéo i po Tetzel János baráti dao odávati.

Nakeliko sze je vu dûsi razburkao na Tetzela ono prestímávanye i hválo, ka je on z-grêhov odpûscsanya cêdalmi 'ze vecs dûs rêso od purgatóriuma i pekla moke, kak Peter apostol szvojim cêlim vcsenyom. — Kak szvojega (nemskoga) národa veren szin, nakeliko sze je szramotio, gda szo z-grêhov odpûscsanyacêdal odávanya vküp szprávlene pêneze na vecs kôlaj prêk Alpesov v-talijanszko pelali i taliánje szo sze norcsárilí govorécsi: „Tó szo nemski grêhi.“ Nakeliko sze je zburkala nyegova pobo'zna dûsa, gda szo nyemi niki verníki pri szpôvedi grêhov

odpŭscsanya cĕdala kázali, zezávajĕcsi sze na nyĕ, ka oni 'ze vecs nepotrebŭjejo pokĕre, ár szo vszega grĕha naveke rĕseni.

Szamĕ od szĕbe sze razmi, ka je Luthera dŭsa 'ze du'ze nĕ mogla trpeti toga gnŭsznoga i neszramnoga zapelávanya. Piszmo je piszao maincimszkomi érseki, popiszao je oni 95 djátk, vu steri je obvĕszto, ka grĕhe jedino li szamo goszpodin Bĕg má odpŭsztti i ete diátke je v-1517. leti oktĕbra 31-toga gori prebio na Wittembergszke cĕrkvi dveri.

Z-eti povĕdani sze szveklo vidi, ka je Luthera tak na ete prvi sztopáj, kak na ta naszledŭvajĕcsa csinĕnya bo'zi szv. dŭh obŭdo. Tak je reformácie práva isztinszka bivoszt bo'zega szv. dŭhá i szvéte bo'ze rĕcsi ono csŭdno veliko delo, po sterom je verszki 'zitek vszegavĕcs znĕva nazá na Krisztusovoga evangelioma fundament posztávleni. Z-toga szhája, ka je reformácie blagoszlov i haszek rávno tiszti, steroga je Krisztusov evangeliom prineszao szvéti ino cslovecsansztvi. Reformácia je znĕva navcsila cslovecsansztvo na tĕ, naj Bogá vu dŭhi ino isztini molijo i ka je právoga jákosztnoga 'zitka vretina ona vera, stera bo'ze vĕle szpunyávanya mĕcs vcepi vu cslovecsansztva dŭse. Tak je reformácia csiszto jákoszt, morál i právo pobo'znoszt pomágala naprĕ. Odsztranila je one krive návuke, pri bo'zi szlŭzbaj zvĕnĕsnye, prácimbne návade, stere sze z-evangeliomom protivijo i stere szo cslovecsansztva dŭhovno preszvetlenye zasztávlale. Tak je reformácia pĕti poravnávanye bila nĕvoga vrĕmena naprĕidĕnyi. Z-bo'ze vĕle szotrĕsnov vkŭpglasznosztjĕv je k-dŭhovnoj szlobodscsini i cslovecsj zavĕdnosztj pri-pelala cslovecsansztvo i tĕ szlobodscsino, zavĕdnosztj zrĕloszt je vu národni 'zitek tŭdi prineszla.

Vsze té dŭhovne blagoszlove pa li tak bo-mo v'zivali, i v-nyih tál meli, csi verni osztáne-mo vu vszákóm vrĕmeni, vu vszákóm násztaji 'zitka k-reformácie principiumi; csi szmo nĕ szamo poimĕni, nego vu dŭhi i isztini evangeli-csanje i velikoga Luthera naszledniki! F. J.

Ka je dú'znaszt evang. krsztsanszkoga csloveka prĕti szvojoj cĕrkvi, domovini?

Obedvĕ lŭbiti trbĕ notri do szmrŭti. Neverno odsztaviti, zatajiti je ni edno nĕ szlobodno, ni v-dobrom, ni v hŭdom sorsi. Kak pa nase evangeli-csan-szke cĕrkvi verne, na áldove gotove, molĕcse kotrige nepozábmo nigdár, ka kel-

ko szo trpeli nasi ocsáci za szvojo vero i ka je po nasoj cĕrkvi evangeliom, liki szol 'zitka i szvetloszt szvéta vszigdár kelko vrĕdnoszt dao 'zitki, kak ga je obarvao od szkvarjenyá, i szvetloszt, toploto csiszte isztine ino lŭbéznoszt kak je neszao tá, gde szo ga v szvojoj originalnoj csiszttĕcsi notrivzéli. Nase cĕrkvi, nasega dr'zá-nya zákone tocsno zdrzati, vsz'gdárno visisoszt postŭvati moremo.

Vsze postŭjte, brátjo lŭbte; Bogá sze bojte.

Eden sztran z historíje salzburgszki emigransov.

Vu etom leti je minolo 200 lét tomi, ka je Sirmian salzburgski r. kat. érsek zrendelŭvao vĕpregnati z Salzburga evangeli-csan-je, ár na katholicsansztvo je preobrtoti je nyemi nĕ doszpelo. Doszta jezér lutheránusov je pritisznye-no bilo pĕleg zrendelŭvanya érsekovoga odsztaviti szvojo domovino, szvoj dom i szvoje imá-nye. 'Znyi 20,000 ji je v Preiziszskoj Litvániji najslo obrambo i notriprijĕje. Drŭgi szo v Ameriko odvandrati. Vu obádŭvá krája je prĕk Nemcsije pelala pĕt ti nevolni pregnancov. Gdetákoli szo sli, povszédik szo nájvékse táljemánye najsli pri szvoji nemski verebrataj. Povszédik szo je z lŭbéznosztjov prijali, trĕstali i obdarŭ-ovali. Od toga szvedocsi szledĕcsa krátka histo-rija tŭdi, stera eden sztran zadĕne historíje salzburgszki emigransov.

Ti pregnáni edna sztanovito proti Preiziszskomi országi dr'zécsa csupora, po racsuni 45, je 1732-ga jul. 23. vu sztolno meszto ti indasnyi, imenitni Görtz grofĕv, vu pĕleg Fulde le'zécsi, od 4 szvoji grádov i od 812-ga gorisztojĕcse szvoje sztáre cĕrkvi imenitni Schlitz varasék pri-sla. Od nyihovoga prihoda je zvedlo navdŭseno prebiválsztvo toga varaséka. Verebratinszko vkŭpcsŭtĕnye z pregnánimi, táljemánye i postŭ-vanye prĕti nym je na tĕ nadignolo schlitzare, ka szo poszlansztvo vĕposzlali na nyihovo goriprimlenyĕ. Pod vodsztvom dŭhovnika szo nyim prĕti sli: vucsécsa mladina z praeceptorom na cseli, varaski tanács i vszi csesztniki várasa. Pri meji meszta je Gerlach rektor prijao gori z go-vorom te pregnáne. Potom szo je med zvone-nyem, popevanyem i trobĕntnimi glászi notri-szprevodili vu váras. Te tŭ'zen hĕd sze je vu cĕrkev vrno, gde je nĕ dalecs od Schlitz le-'zécsega Queck varaséka dŭhovnik pĕleg Luk

6, 22 23 versusa meo govor, na sterom meszti Jezus etak velí szvojom: „Blá'zeni bodete, gda bodo vász odürjávali lüdje i gda vász odlócsijo i pszúvali bodo i vövr'zejo imé vase, liki húdo, za volo sziná cslovecsega. Radújte sze vu onom dnévi i veszélte sze, ár ovo veliki je vas nájem vu nebészaj. Ár szo rávno tak csínili prorokom ocseve nyihovi.*)

Kronikar li nakrátcí zamerka podátke. Ne gucsi od toga, ka kaksí nászled je napravo govor na poszlúhsávce. Ali nemoremo szí niti miszliti nacsí od toga, liki tak, ka szo vrócse szkuze tekle z ók, britke szkuze z ócsi ti nevolní emigransov, steri szo za volo vere szvoje pregnáni i tople szkuze táljemánya tiszti, steri szo te pregnáne goriprijali. Gvúsno je z példov Jezusa, apostolov i martirov trostao te pregnáne dühovnik Queck varaséka.

Po dokoncsanoj bo'zój szlú'zbi szo mesztancsarje Schlitzá z velikov lübéznosztjov pelali vu hí'ze szvoje te pregnáne salzburgszke verebrate i obgosztili szo je.

Obilno obdarúvavsi je, júliusa 25 ga, na Jakubovo, szo je szprevodili med zvonenyem i popevanyem do hesszenszke mejé, gde szo emigrantje prészótópili v Preisziszki ország. Cójde ne krónikar: „Naj szkrb má Bóg na nyé, ki szo za szvojo vero radi znásali vkrárvzétje vszega szvojeja imánya.“

Tak je raztepao i z dóma sztirao salzburgszki érsek doszta jezér evangelicsánov, steri szo nē meli drúgoga bina, kak ka szo sze verno dr'zali ednók szpoznane evangeliomszke isztine. Pápa je prevecs pohválo toga „sztrasnoga“ érseka za nyegovo vréloszt.

Evangelicsaszki prebiválci Salzburga szo letosz na pokonci júniusa szvetili tó 'zaloszto 200 letnico. Mi sze pa obrnímo proti nyihovomi szpomini z-postúvaním prestímányem i 'znyihove példé túdi zajimlimo mócs i potprlivosz na znásanye nasega vardévanya. (Hsz)

*) Kelikokrát sze je szpunilo eto Jezusovo prorokúvanye vu historiji nase evangelicsanszke cérkvi! Zkaksov boleznosztjov i kak britko szo mogli szkoznuvati szpunenyé etoga prorokúvanya ti nevolní salzburgszki emigrantje túdi!

Oča naš.

(Mataj 6, 9 - 13)

Vekoslav J. Kročec evang. misijonar.

Drági čtenjár „Düševnoga lista“, rad bi se malo s tebom pogovarjao od Gospodnove mo-

litvi, ali od „Očanaša.“

„Oča naš“ je celo veliki mantrnik. Vnogi lüdje, ki so samo na jeziki krstšanye, nepravno nūcajo to lepo molitvico, štero je Gospod dao svojim vučencom, kak vzorec, ka má práva molitev vsebúvati.

Hodi v samoga sebe, ino se vardeni, če nesi túdi ti eden tistih, ki po nemárnom izgovárjajo reči „Očanaša“.

Ti zovéš: „Oča naš, ki si vu nebèsaj“, v vsakdanešnjem življenji pa kážeš, kak da ga ne poznaš; imenúješ Bogá svojega očo, a njemi ne prinášaš očinske časti.

Nadale želiš: „Svétí se imé tvoje“, a ti ga pri vsakoj priliki zaničúješ ino po nemarnom izgovarjaš.

Nadale gučíš: „Pridí k nam kràlestvo tvoje“, delaš pa v prid šatana, ino mogoče niti ne verješ v dičen prihod Gospodov i v Nyegovo pravčnost,

Potom: „Bojdi vola tvoja, kak je vu nèbi, tak i na zemlji“, delaš pa ka je tebi samomi po voli, i ne pitaš niti ne iščeš ka Bóg šče od tébe.

Pálik: „Krúha našega vsakdaněšnjega daj nam ga dnes“, a neščeš od Njega nika i se mantraš z nepotrebnimi skrbmi, ka boš jó vütro i povütrašnjom. Ščeš sam za sebe skrbeti, a pozabiš, da je Nebeski Oča Gospodar letine.

Prosiš ga: „Odpústi nam duge naše, kak i mi odpúščamo dužnikom našim“, a ne moreš se spraviti s svojim bližnjim i njemi odpústiti najménše zbantúvanje.

Ino: „Nepelaj nás vu skúšávanje, nego odslobodi nás od húdoga“, sam pa sediš v družbi nepobožnikov, ino se shájaš z njimi, ki kovejo samo hűdobna nakanenya ino samomi sebi devaš hűdo na glavo svojo.

Nazadnje: „Ár je tvoje kràlestvo, zmo'znoszt i díka na vseveke, Amen.“ ne verješ pa v Njegovo pravičnost, vsemogočnost i v Njegova velika dela.

Drági čtenjár, prosim te odkritosrčno, čti tó večkrát i premišlávaj si pri tom i mogao boš priznatl, da je tó tak. Z ednim te prosim, če se tvoje življenje ne gliha z Gospodovov molitvijov ne zametavli jo, ár je last decé Bože, ne pa dece toga svéta. — Prosi pa Gospoda, da ti dá milost spoznanja samoga sebe, ár samo te boš razmo Njega. — Amen.

Szvétesnyi dnévi nase orszacske cérkvi.

Nasa orszacska cérkev je lépe, velike, szvétésnye dnéve preživela v krasznom Zagrebi od 21- do 25-ga szept. Té dnéve je měla II. orszacske cérkevno szpráviscse; té dni je tekao „theologicsni kursus“ i szept. 22-ga je szpelani vu csészt z bogatim notrénnyim zdržetkom ino toplocsov nas prvi püspek Dr. Popp Filip.

Orszacske cérkevno szpráviscse sze je 21-ga szeptembra zacsnolo vu cérkvi z Božov szlůžbov, pri sterj szo po nasem jeziki Bogá molili nasega lísztá glávni reditel, predgali szo pa Morgenthaler podsinyor na pod'ági 122-ga 'Zoltára.

Zatém sze je zacsnolo szpráviscse vu dvoráni bivsega horvatskoga parlamenta. Szpráviscse szo ódprli nas szvetni cerkevni president Dr. Roth. Na szpráviscsi szo tao vzéli vu velikom racsuní odposzlanci vszē nasi sinyorij ino viziki gōsztje zvōnszki orszagov. Pod razprávlanye je bilo vzēto doszta cérkevno ga dugoványa, i rāzlocsna pravila. Szkoncsano je, ka k-leti nebode orszacsckoga cérkevno ga szpráviscsa, ár je letosz dvakrat bilo držáno. Za dūhovnika k-püspeki szo bili ednoglászno zebráni Becker Mihalj, ljubljanszki dūhovnik, reditel „Neues Leben“ csa-szopisza nas veren priátel.

Iszti dēn vecsér je vu Glasbenoj dvoráni „pozdrávlanya ószvetni vecsér“ bio držáni. Velika dvorána je nabito puna bila z prebránimi gōsztmi. Prevecs podigávajōcse je bilo tō, ka sze je tū godilo. Demonstrativno pozdrávlanye je rümelo z vszē govorov k nasemi prvomi püspeki. Po zacsétnoj peszmi szo Dr. Roth president pozdrávlali vsze nazōcsi bodōcse, poszebnop na zasztōpnika vlāde, vojszke i vizike odposzlance z ōnszki orszagov, na vsze Boží blagoszlov proszēcsi. Tūdi szo vu imēni zagrebske gmāne Bruckner inspektor szrcá pozdravili vsze gōszte. Zdá szo pa eden za ovim prihájali viziki cérkevni odposzlanci zvōnszki orszagov i szo prebrāne pozdrávne govore meli na nasega püspeka. Kakti: Dr. Alfred Jørgensen z Kopenhāge pozdráve od Lutheranszke szvētovne zvēze, od dānszke cérkvi i od Ihmels püspeka: Appia püspek z Parisa od francuzke cérkvi; vszevucsiliscsni profesor Dr. Ragnar Asting od norveg-szke cérkvi; Dr. Hildt zasztōpnik polszke cérkvi; vszevucsiliscsni profesor Dr. Völker, dekan evang. theologicsnega fakulteta v Becsi, kí je z

ednim veliko odlikoványe podelio nasemi püspeki od szvojega fakulteta, stero odlikoványe je do etigamac szamo pok. svédski visji püspek Dr. Söderblom meo, zdá tak jedino nas püspek Dr. Popp májo; Dr. Lars Wollmer z Lunda od svédské cérkvi; profesor D. Adolf Keller z Genfa od svicarszke cérkvi; visji cerkevni tancsni Schenner z Brúna od csehoszlováske cérkvi; Dr. Rendtorff püspek tūdi od Gusztáv Adolfa drústva; D. Kapi püspek z vogrszke evang. cérkvi, stera je odlikovala Dr. Poppa z csaszno diplomov; náigenlivnēsi pozdráv je zādnyen bio, steroga szo meli prodekan sopronszkoga theologicsnoga fakulteta Dr. Deák, nasega püspeka bívsi profesor v Eperjesi. Kak ocsa szvojega sziná szo pozdrávlali nasega püspeka z apostolszki recsmi: „Zdá pa osztáne vera, vūpanye, lūbézen, eta trōja; nájevksa je pa totē lūbézen.“ Vnōgim szo v szkuzaj plavale ocsi nad etim lēpim pozdrávom, predvszem nasemi püspeki i nyihovoj lūblénoj tūváris'ci. Potom szo Dr. Popp globoko obhodjeni vu dūhi, zahvalili pozdráve. Na toj ószvetnoszti szo meli holandszki miniszter, dūhovnik i profesor Dr. Slotemaker De Bruine z Wassenaara predavanye od téme: Sztláva protestantizma v Europi.“ Bila je tūdi virtouzna igra na hárfi i solopeszem; na pokonci pa koralna peszem.

Na drūgi dēn, szept. 22-ga ob 9 vōri sze je zacsnola szvétésnya instalácija nasega püspeka vu evang. cérkvi. Z-cérkvi i z farofa je plahotala pōleg drávne zasztave cérkevna zasztava, szívi križ na bēlom pōli.

Cēla cérkev je bla odznōtra z cvetjom, z girlandami opletena, na oltárszkom cseli sze je pa szveto z bēli krizantémov napravleni velki križ. Vnožino národa sze je szpravilo vkūper, steri véksi tao je nē mogao priti vu cérkev, ali itak szo csūli vsze z cérkvi, z pomocsjov rádiója.

Med ószvetnim zvonenyom i akkordami orgel je sztōpala vu cérkev dūhovcsina. Malo po devetoj vōri je prisao zasztōpnik Nj. Vel. kralja, komandant armije general Marič. Nazōcsi szo bili nadale komandant divizije general Ječmenič, zasztōpnik predsednika vlade i bana Savszke banovine podban dr. Hadži, ministerstva pravde, nacselnik verskoga dela Sokrat Petrovič i inspektor Slavko Hranisavljevič, mēsztni nacselnik dr. Srkulj, predsednik Stola sedmorice dr. Čimič, predsednik Jugoslovanszke akademije znanoszti dr. Gavro Manojlovič, prorektor vszevucsiliscsa

dr. Varičak, veterinarski fakultet dr. Sakarž, upravnik policije dr. Bedeković, generalni tajnik trgovske komore dr. Cuvaj, Abaffy szvetni president szlováske cérkvi, Hurban, Janis i Starke szlovaski sinyorje, Ágoston glávni sinyor kalavinszke cérkvi, püspek sztarokatolícske cérkvi dr. Kalogjera, pravoszlavni zagrebecski dühovnik Kokič; nazôcsi szo bili escse polszki generalni konzul dr. Lazarszki, nemski dr. Freundt, holandszki Dr. Crnadak, ausztriszki Dr. Nedwed, minister i poslanik Svédije na nasem dvori Dan Unden, kak i zasztôpniki francuzkoga, cschoslovaskoga, danszkoga, mad'zarszkoga i norvedszkoga konzulata, itv.

Ouszvetek sze je zacsko z popevanyom cerkevne peszmi. Med tem szo k-oltári sztôpili beogradzski sinyor, puconszki i szubotícski dühovnik i szo bogámolili vu nemskom, szlovenszkom i vogrszkom jeziki. Na tô je naszledüvala khorálna peszem, po stero szpopevanyem je naprësztôpo inspektor ministrstva právde Hranisavljevič i precsto je ukaz Ny. Vel. Kralja od 23. jula t. l, z-sterim sze Dr. Popp potrdi za püspeka nase orszacske cérkvi.

Zdá szo pred oltár sztôpili Dr. Rendtorff püspek z Schwerina, D. Appia püspek z Parisa i D. Kapi püspek z Gyôra i szo D. Rendtorff obdržali szvoj instalacijszki govor. Na podlági I. Thess. 5, 12-24. szo vu lépom i toplom govori zvézali na dűso nôvomi püspeki nyegove najfontosnëse dűznoszti, da bode szvojim verebratom veren voditel i tanacsnik vu nevôli i radoszti. Za vorcan szo nájbole ete recsi posztavili pred nyega: „Veren je On, kí nász je zvaó, kí i vcsini.“ Náglaszali szo, ka je té szvétek në szamo za evangelicsáne vu nasoj dr'závi znameniten, në szamo za vjedínano jugoszlóvanszko dr'závo, nego za obcsinszko evangelicsanszko cérkev cêloga szvéta. Opomínali szo D. Rendtorff tűdi vsze dühovnike, da verno podpérajó szvojega püspeka vu nyegovoj te'zkoj csészti.

Za tém szvojim genlivim govorom szo D. Rendtorff pözvali Dr. Poppa pred oltár, okôli nyega szo pa sztôpili vszi sinyorje nase dr'závne cérkvi. Zdá szo nôvi püspek polo'zili priszgo, na stero szo nyim D. Rendtorff vu rôke dálí pergamentno diplomó za püspekovo csészti i na violetnom pantliki zlátni kri'z obeszili na sinyek, kak szímbol püspekove csészti. Potom szo vszi püspecke, sinyorje, viziki zasztôpniki zvönszki országov i drűgi cerkveo dugse-kratsise, navékse biblinszke govore pravili, kak blagoszjov na nôvoga püspeka.

Po ednoj molitvi i peszmi szo nôvi püspek szami sztôpili k-oltári i vu globokoj genlivoszti obdržali szvoj lêpi govor na podlági Jan. 3, 30 („Nyemi je potrëbno rászti, meni pa doli jemati“.) Vö szo zdignoli, ka sze za szlaboga csűti-jo na szvoje veliko pozványe, na stero szo zató

Dr. Popp Fülöp, nas prvi püspek.

posztávleni, naj szlű'zijo Bôgi i verebratom, na blagoszlov szvojó cérkvi i na dobro drágoj domovini. Csi sze bodo nahájale kakse vôtloszti vu nyihovom delanyi, naj szi vszáki premiszli, ka szo oni tűdi szlab cslovek.

Po szvojem govori szo vö'zéli priszgo od szvetovnoga cerkevno presidenta, Dr. Roth Vilmosa, zatém pa blagoszlov pravili na vsze navzôcse. Po szpëvanyi 3 versusov „Trdi grád“ peszmi je zasztôpnik Ny. Vel. kralja, armijski komandant general Marič pozdrávlaó szcsno nôvoga püspeka i sze szpízao, kak prvi vu Szpômenszko knigo, stera je sztála pred oltárom; za nyim sze je kak zasztôpnik predsednika vlade i bana Savszke banovine vpiszao banov pomocsnik dr. Had'zi. zatém zasztôpnik ministra pravde nacselnik Petrovič, inspektor Hranisavljevič, mészni nacselnik Dr. Srkulj, general Ječmenič i po rédoma vszi osztáli. Po odhodi z cérkvi szo vu püspekovom dvori prijemali cseszitke nôvi püspek. Zagrebecski r. kath. visji püspek Dr. Bauer je pizsmeno pozdrávlaó nasega püspeka, kanonik Barle je pa oszebno z govorom pozdravo Dr. Poppa. Pizsmeni i telegrafni pozdrávov szo od vodilni oszéb, na vékse z zvönszki országov, szo vise 40 prijali nas püspek.

Iszti dén vecsér je za vsze zasztôpnike oblászti, odposzlance zvönszki országov i nase dr'závne

cérkvi, zagrebecska fara ôszvetni banket dála vu hoteli „Eksplonade“, na sterom je okoli 300 gôštov vzelo tao i je doszta lêpi pozdrávov bilô dr'záni.

Z-nase sztráni vrêlo molimo, naj blagosz lávlajôcsa miloscsa Bogá pocsíva na nasem pr-

Dr. Roth Vilmos szvetni cerkevni president.

vom püspeki, da bode mogôcsi szpuniti vu tézkom császi na szébe vzeto veliko pozványe szvoje, nasoj orszacskoj i univerzálnoj církví, domovini na dobro, Goszpodnovomi iméni na díkol

23-ga szo sze nadaljávala tanacsüvanya szpráviscsa. Generalszekretér Gustav Adolf drüstva, Dr. Bruno Geissler szo intereszantno predávanye meli od téme: „Razmênye i blagoszlov Gusztáv Adolf dugoványa.“ Vecsér je mission-szko predávanye bilo vu církví, gde szta govorila generalni sekretér „Evangelicsanszke zvéze“ Dr. Ohlemüller z Berlina i profesor Dr. Asting z Osloja (Norvégia.)

24. i 25-ga szo sze nadaljávala teologics-na predávanya za dühovnike. 24 ga vecsér je zdrávník Dr. med. Norgaard meo predávanye od téme: „Ka csini dr'záva i ka csini církev za sztarce.“ Napredávanye je z kêpami ilustrirao.

Nazádnye escse zamerkamo, ka je Zagrebecka fara z-radoszti, ka je nyéni dühovnik za püspeka zvoljeni i instalirani, edno, szvétesnyo knigo vödala i obdarüvala 'znyôv vsze nazôcsi bodôcse pri instalácii. Kniga je lepô ilustrirana i eto vszebino má: „Reformácia pri Jugoszlávaj“, piszao profesor vszevucsilicsa Dr. Bal-

duin Saria; „Jugoszlóvanszka protestanszka literatura za császa reformácii“, piszao profesor Dr. F. Bužar; „Dr'záva i verevadlúványa vu Jugoszláviji“, piszao May Gerhard dühovnik; „Evangelicsanszka církev v Jugoszláviji“; piszao Becker Mihaj dühovnik; „Znotrésnyé mission-szko delo vu evangelicsanszkoj církví Jugoszlávije“, piszao Keidel János dühovnik; „Szke historije zagrebecske evang. gmáne“, piszao Göhring Gotthold püspekovo kaplan; „Osznávlanye zagrebecske evangelicsanszke národne i pôrgarszke sôle“, piszao Ebersold Vilmos solszki ravrátel.

Zagrebecska szkúsenyá.

Veszélo sze szpomínamo z-szeptembra 21—24 dné ov. Teda je dr'záni nas evang. církevni orszacski gyűlés. Teda szo szpelani vu szvojo csészt nas lábléni evang püspek Dr. Popp Filip. Dokesz eti domá prinasz v-Prék-murji nász vsze na naso premáloszt i osztávlenoszt opomíoa, sztô i sztô miszli, szkrbi trápi szrdcá nasa: Ka bode z-nase evang szv. m. církví, geto sze pred nase evang. decé verená-vuka vcsenyé vsz'gdár vecs i vecs zadrgávanya pritiszkáva? — Kaksi pohodniki májo bidti oni evangelicsanszki ocsákov, stere szo za „trde lüteráne“ imenüvali i nasi protivnici? — Kaksá má bidti nasa szlúzba bó'za, csi nam pomali szpreminéjo szposzobleni, pripravni kántorje, csi sze nasa mladézen tüdi szpozábi z-toga, ka je nasa evang. církev od zacsétka mao szpêvajôcsa církev bila, ka je pôleg rêcsi Luthera: Z-szrdcá szhájajôcse církevno popêvanye duplinska molítev?

Etaksa pítanya sze nam eti domá csesztôkrát z-zalosztjom i caganyem napunyene zbüdi-jo vu szrdcáj i düsi nasoj ino kmicsen mrák posztávijo pred nász i od szv. nase evangeli-csanszke materé církví prisesztnoszti.

V Zágrebi szo etakse tu'zne miszli odhá-jale z szrdcá nasi. Krepka vera vu ednoj bôgsoj prisesztnoszti sze je zbüdila vu nami. Blaj'zen-sztvo, radoszt je obszêla i dobila sztan vu dü-saj nasi.

Zevszê krajôv Europe szo sze pridrü'zili tá prot. materé církví naprêhodécsi i prebráni, ogiédni mô'zje. Vküp szo prisli na etom ôszvetki i prineszli verníkov szvoji pozdráve i szláv-noszti, ogvüsavsi nász od verebratov prijátel-

sztva i podpéranya, stero je vu nami ono ve-szélo i bláj'zeno obcsüténye zbüdilo: Ka smzo në osztávleni i ka je evangelicsanszka szv. mati cérkev céloga szvéta prestimanye, postúvanve szebi vözbojüvala i ka je ona szvéta vodni národov vadlúványa.

Nazôcsi szo bili tak na szpoznávanya ve-cséri, kak vu cérkvi pri notriszpelávanya szlúz bi bo'zoi në szamo zvônészni országov evang. gosztjé, nego tûdi poszební oblászt zasztópni. Ny. Vel. nasega lûblenoga kralá je eden gene-rális namesztúvao, ki je jáko interesántno keb-zúvao bo'ze szlúzbe tekáj i celi aktus i prvi je bio pri notri szpelanoga púspeka pozdrávlányi. Jáko dobro obcsüténye je zbüdilo pri vszê, ka szo rázlocsní vadlúvány zasztópni tûdi tál vzê-li vu ôszvétki. Tam szo bili rim. kath., pravo-szlávszke, sztaroverszke, izraelitanszke cerkvéo zasztópni, stero je szvedôsztvo toga, ka vu Zágredi rázlocsne vere vadlúvány verníki kak bratje eden drúgoga postújejo i radújejo sze z-radúvajôcsimi, stero je práva djátka Krisztuso-voga návuka: „Z-toga szpoznajo vszi, ka szte mojt naszlednici, csi eden drúgoga lûbite.“

Vsze doli szpíszati, ka szmo v-Zágrebecs-kom ôszvetki csúli, vidili i skkúszili, bi nemo-gôcse bilô, ali jasz ta edno pôleg moje mogôcs-nosztí vu ti naszledúvajôcsi ovekivecsím, da na-du'ze gori osztánejo i pri nasi csítelov szpô-menki.

1. Eden norvégszki profeszor, kí bi rad v-Prekmurji bio dúhovnik.

Z-Norvégie glavnoga meszta, z-Oslóa je eden jáko simpaticszen theologuski profeszor tûdi nazôcsi bio v-Zágredi, ki sze je med zgovár-janyem toplo intereszerao od prêkmurszkoga evang. cérkevnoga sztáliscsa. Pripovedávao szem nyemi, ka szmo mi prêkmurci v-Jugoszláviji je-dini szlávszki národ, ki szmo od zacsétka refor-mácíje mao, prêk cseresz teszkoga pregányanya i mantránya vnôgi lét, osztali vu evang. vadlúvá-nyi. Raztorjeni 'zivémo, kak ménsina med drúge vere lûdmi. Nasi 10 gmajn szo celô raztorjene diaspore. „Vu táksem meszti bi rad bio jasz dú-hovnik“, mi je pravo navdúseno on. I ka dob-roga jeszte vu nasem polo'záji? szem ga csüdú-vajôcs pítao? Hja viste, mi je odgovoro: V-Norvegíji navékse z-csiszta evangelicsánje 'zivé-jo, pôleg statistike 98 percentov. I tû je pacs në szploh dobro, csi szo prebiválci szamo ed-

noga vadlúványa. Vu táksi mésztaj sze niksá ne-máratnoszt, vûkoszt szka'zúje na verszkom téli. Nega vgányanya, vlêke za prédnyoszt. Csi mi na koj nôvoga nadigávamo verníke, kaj lepsega, prijétnésega scsémo doszégnoti na verszkom pôli, navékse etaksi odgovor dobimo: Komi de tû. csi je do tega mao dobro bilô, csi szo nasi ocsáki z-tém zadovolni bili, nam tûdi dobro mo-re bidti. Ali csi bi jasz v-Prêkmurji bio dúhov-nik, kak lêpi, odicseni presztor bi sze meni po-nûdo na verszkoga 'zitka naprêidénye i podigá-vanye. Kak odicseni boj bi za vere vrêloszt po-de'zigávao, erkôcsi, bûdêcsi verníke: Nedopús-ztíte, ka bi vasz drúgi prehít li, pokázmo, ka szmo në ti szlédnyi vu vere lûbézni, vu dobri, jáki ôpravícaj csinényi, vu blíznyi lûbézni, vu právi krsztsanszki dú'znoszt szpunyávanyi. Bojdimo mi drúgim példa, stera de i nyé na naszledúvanye bûdila. Keliko dobra, nôvoga bi tak mogôcse bilô doprineszti, ár 'zítek vu vgányanyi, eden od ovoga prehitényi sztoji i z-toga szhája naprê-idénye vu zemelszkoi i nebeszkoi dobro bodôcs-nosztí. Vu tê recsáj nasega norvégszkoga prija-tela zagvûsno velíka pravica jeszte!

2. Kí je i nász pohválo.

Oglêden, imeniti mô'z je bio z-daleka z-Sveica pridôcsi Keller Adolf internacionalne pro-testánske banke direktor. Pred nisterními létmi je v Sweici edna protestánska banka fundáliva-na v-tû formo, ka szo gori pôzvali po cêla szvé-ti bodôcse dobrotívne szpráviscsa i prêmocsnê-se verníke, naj darújejo na akcije (részvény) pêneze, da z-vküpszprávlene sume táksim gmajnam, stere cerkvi, ali drúge cérkevne hrame zidajo, na fal interes poszojilo bodo dávali i z-tém nyim olêhsajo nyihove cile doszégnoti. Na té cil je víse 400 milio d'nárov glavnice (fonda) prislo vküper i v-tom dugoványi je nájznamenítése bi-lô tû, ka szo najvecs pêneze na té cil francuski evangelicsánje darúvali. Pa v-Francuskom malo protestánusov jeszte, komaj z-38 milio prebivál-cov csi je 2 milionov evangelicsanszke vere. I tû malo evangelicsánov je nájvecs dalô na in-ternaciónálno protestansko banko. Francuski evangelicsánje szo na áldovnoszt gledôcs od vszê drúgi nájbole vöpozdignyeni. Vu Francuskom vszáka evang. gmajna dvá dúhovnika dr'zi, ed-noga na szvoji verszki potrêbscsin szpunyá-vanye domá vu gmáni, ednoga pa v-Afrikoi posle med négere, ki tam glászi Krisztu-sov evangeliom, ona ga z-dômi placsúje, ár ga szíromaski negerje nebi mogli placsú-vasi, ona znása vsze sztroske, stere tû vbôgi

poganye vü verszkom dugoványi potrebújejo. Tõ je uprav ta práva lübézen krsztsanszke szv. m. cérkvi!

Keller goszpõd je záto pohválo Prékurje, ár je zvedo, ka tü szkoron vszáki cslovek zvõn maternoga jezika vecs rêcsi gucsi, vogrszki, nemski i. t. v. Tõ sze nyemi je dopadnolo nájbole, zatoga volo je je pohválo, ár je tõ szvedõsztvo, ka je tè národ návucsen i kulturen. (Na tõ je prisziljeni, ár more za vszákdanésnyega krüha volõ v-szõszedne országe za 'zivilényem hoditi i ki szí z-szõszedom nevè govoriti, je osztávleni szíromák. Ki v-novèsem vrèmeni v-francusko hodíjo na delo, 'ze tüdi znájo té jezik. Z-lüdmí dotikanye 'zelè, naj sze szõszedov jezik navcsíjo. Reditel.) Pri tom je zamerkao, ka v-Svájci, zvõn maternoga jezika, jáko malo steri zná drügi jezik, ka je velika skoda i kvár. Ár sto kelko jezikov gucsi, teliko lüdi vcsini.

3. Püspeka notri szpelávanya nájbole düso podigávajõcsi tál.

Bo'zo szlüzbo, z-sterov szo nasega püspeka v-csész szpelávali, szo D. Rendtorff meklenburgszki püspek odprávlali. Za tém szo Párisa evang. püspek vu francuskom jeziki dr'zali govor, potom D. Kapi Béla Gyõrvárosa püspek. Za tém sopronszke evang. theologiczne akademie rektor, Deák János szo pozdrávlali notri szpelanoga nõvoga püspeka z-naszledüvajúcsim govorényem:

Pred 18 timi létmi je eden mládi diák pri-sao v-naso sölõ v-Eperjes. Jasz szem teda 'zidovszki jezik vcsio tam. Te mládi diák je heberszke recsi na vogrszki jezik presztávlao. Szamo ka je te escse ni vogrszki, ni heberszki jezik nè znáo, i tak nyemi je jáko tesko slo vse-nyé. Ali on mladénec je z-ocelnov pascslivosztjõv i vödr'zányem obládao teskõcse, obá jezika sze je návcsio i sölè dika je pôsztáo. On dijak je pa nè bio drügi, nego ete pred nami, pri ol-tári klecsécsi nõvi püspek Dr. Popp Filip. Kak sze mati radúje nad naprèidényem deteta szvo-jega, tak sze veszeli i nasa sõla, ka je nyé eden osznovlenik na tak visziko sztubo, na püspeka plemenitoszt pozdignyeni i stero je evangeli-csanszkoga dühovnika to nájvisise pozványe i csész, na stero sze nyemi podignoti mogõcse. Moji profesorszki tüvárisov, nase akademie diki, Visziko postüvanomi püspeki szem prineszao szrcsen pozdráv i prék nyim däm bratínszki küs,

G. Bõg nyim náj dopüsztí dugo lét, do csloveka nájvisise sztarosztí, na nase evang. szvéte vere blagoszlov i naprèidénye tõ tesko csész z násati!

K. S.

Poszvetsenye cérkvi v Radkersburgi.

Vu lépom i düso podigávajúcssem szvétki je mèla tao szeptembra 27-ga Radkersburgszka mála evangelicsanszka gmána. Po glih 333 létaj, po vnõgom caganyi i vkanényi, ali zednim po vnõgom vüpanyi i trüdi ino po nevklenyenoj völi i veri znõvics sztoji v Radkersburgi evang. cérkev, stera je zdá poszvetsena Bõgi na díko.

Na dén poszvetsenya je jáko prijétno vrèmen bilo, záto je tüdi z nasi bli'zányi far vno'zino lüdsztva slo na té õszvetek, med nyimi pét nasi dühovnikov. Z Stajerszki gmán szo tüdi jáko v lépom racsuni szprisli vernici, med nyimi Dr. Spanuth leobenszki sinyor i 9 dühovnikov. V Radkersburgi je lehko escse nigdár nè prislo teliko evang. dühovnikov i vernikov naednok vküper. Põleg rêcsi na iszto nedelo zrendelüvane epistole: „Edno tælo i eden düh szmo bili vszi.“ (Efez. 4, 4)

Ouszvetek sze je ob pol 10 vöri zacsno na glávnom pláci pred sztárov molitvárnícov, od stere szo dományi dühovnik Lic. Goschenhofer genlivi szlobõd vzéli szpõmenovsi sze nazáj, ka je v Radkersburgi 1898-leta nasztánola szamosztójna gmána, prvle szo tamosnyi vernici pod pasztorizácíjo Puconszkoga dühovnika szlisili.

Od sztäre molitvárnice szmo sli szküpno k-nõvoj cérkvi, naprej deklice i pojbe, za nyimi dühovcsina i zasztõpniki oblászt. Nõva cérkev na prevecs lépom meszti sztoji i je vu szebi zvõna-znotra kraszna, plemenite posztáve zidana, zmo'znim tõrmom, z-steroga nasz je 'ze eden 9 metrov težki zvon pozdrávlao i zezávao.

Po návadnom prèkdávanyi klücsöv szmo notri sli vu cérkev. Vecsina vernikov je nè do-bila meszta vu cérkvi, tém szo vönè Vesperman Grázki dühovnik dr'zali lépõ predgo. Mogla bi bidti vönè tüdi szlovenszka predga, ali tomi szo praj protipovedali nisterni, zvõna evangeli-csanszke i nase Radkersburgszke cérkvi sztojéesi nemski hipernacionalisztí. (?)

Vu cérkvi po obcsnom szpèvanyi szo becsin-szke evangelicsanszke krajine püspek Heinzelman János z Villacha oprávlali aktus poszvetsanya. Po

molényi i precstényi 84 zoltára, szo pôleg eti recsi: „Jezus Krisztus, ki je bio vcseraj i dnesz, tiszti bode i naveke“ (Zid. 13, 8.) meli szvojo predgo. Ete govor je naimo zapisani na feob cêrkvi pred oltárom; zâto szo pravli: prizdignite vase ocsi na té recsi... Krisztusova cêrke de sze zvâla eta Bo'za hîza. Ka zadêne tô? Ka eto meszto napunyeno more bidti z Krisztusovim dûhom ino méróm. Jezus Krisztus „vcseraj“ cêlo pretecsenoszt krsztsansztva znamenûje... Vcseraj, pred 350 létmi je bila eti evangelicsanszka cêrkev, farof, i sôla. 1600 leta je vnicseni eti evangelium, cêrkev, farof i sôla. Z-boleznosztjov szí miszlimo na tiszte dogódke, ali brez britkôcse, ár znâmo, ka nam je po vnôgom trplényi potrebnó notri idti vu krâlevszto Bo'ze? ... Pred 33 létmi je Dr. Kolatsek mariborszki dûhovnik dr'zao eti prvo Bo'zo szlû'zbo ...

Z-„vcseraja“ je veszéli „dnesz“ pôsztao. Dnesz eti sztojimo ino sze radûjemo, ár je tô te dên, steroga nam je Goszpôd zrendelûvao ... i na útrásnyi dên sze zglédnemo. Jeli lepsi boee od vcseraja? Nevêmo. Ali tô znâmo z mocsnov vûpazosztjov, ka On, od koga sze imenû je eta cêrkev, obsztoji i zivê na veke. Nyemi bojdi poszvetsena eta hîza, ete oltár, eta predganca! ...

Dr. Spanuth sinyôr szo pravli oltárszko molítev, szvéte recsi csteli (Jan. 4, 19 24) i Apostolszko verevadlûvanye, i meli szvétesnyo predgo pôleg II Kor. 4, 5 13. ... „Cêrkev Krisztusova, tvoji kamni predgajo i ka gucsijo, tô mi tûdi vadlûjemo, Krisztus je nas Goszpôd i Zvelicsitel. Nyega pred nász posztavíti vu nasi te'zki cajtaj znamenûje eta cêrkev, stera sze je vu nâjte'zkêsem csaszí zidala. Vsze nász iszta vera vjedina, nesztraslive csini; „Csi bi trpeli, ali zgûbili zitek i blâgo i vsze, ka je drágo: nebésza nam osztánejo.“ Jeli je nê te'zki bio Jezusov zítka tekáj? Jeli je nê trbelo Nyemi vu szrmastvi hoditi? Ali tô je Bo'za vola bila. Pregányanye i nevolâ je bio nyegov sôrs od Bethlehemszki jászal do kri'za na Golgothi. Szvojim vucsenikom je velo: csi sto scsé ze menom pojdti, naj an szêbe vzeme kri'z... Za Beelzebula szo ga zvâli ... i nyegove vucsenike nebi preganyali? Luther veli vu djátkaj 95 pravíc, da nê mér, mér i nega méra, nego kri'z, kri'z sze naj predga, ár po vnôgi nevolâj mámo notri idti vu krâlevszto Bo'ze. Ka je drûgo historija nase cêrkvi, kak pregányanye i oszramotûvanye?

Miszlimo szí na tô, gda szo eti cêrkev i sôlo vu lûft pûsztili, gda szo nasi vernici osztaniti mogli za volo vere szvojo domovino i hîzo szvojo ... Krisztuza nasledûjemo vu vszê nevolâj, batrivno i odlôcsno, vûpajôcs sze vu Bôgi ... Krisztus sze je ponizo, vcsinyeni pokoren notri do szmrti Nyega naszledûjemo, ponizimo sze vu Bo'zój vôli. Nevolâ je nê nedovêdnoszt. Eta zemla je placsen dôl. Ne csûdûvajmo sze, csi szkrbi i sztaranya mámo. Zdignimo szrca, vém je z Bo'ze vôle kri'z oblâdnosztí szímbol pôsztao. Krisztusa je Bôg gorizviszo i darûvao nyemi je imé, stero je vise vszega iména. Nê je osztavo nász; eto je ze 22-ta cêrkev na Steyerszkom ...

Dományi dûhovnik szo z-predgance szrcsno zahválnoszt vadlûvali prêkmurszkim verebratom za ono jáko, jáko lêpo pomôcs, stero szmo toj cêrkev zidajôcsój fari vu pênezej, foringaj i delavcáj aldûvall. Bo'zi blagoszlov naj bode nam placilo za tô dobrosinénye, stero nam nigdár nepozâbijo.

Kováts sinyôr szo na podlâgi Mark 15, 38. vu szlovenszkom jeziki predgali; radûvajôcsi sze, ka nôva evaag. cêrkev sztoji. Bár tú'zne je-szénszke dnêve mámo, dônok tak csûtimo, ka vûzemszko gorisztanénye zivêmo. 330 lét je le-zâla Radkersburgszka cêrkev vu grobi. Vnôgi szo tô miszlili, ka vecs gori nesztáne. Ali Bo'ze miszli szo drûge; On je na zitek pôzvao eto cêrkev...

Na zâdnye szo dományi dûhovnik bogá-molili i blagoszlov pravili.

Med vszêmi govorami szo popêvane lêpe obcsne i khorusne peszmi.

Pôpoldnévi ob 4 vôri je eden jáko pozdignyení akt tekao doli vu nôvoj cêrkvi. Pûspek szo ednoga dûhovnika szpelâvali vu csészť za fürstenfeidszko faro.

Pri szkûpnom obêdi je vecs lêpi pozdrâvov bilo, vecs sztranszko ponovno hvâljenýe nam prêkmurszkim evangelicsánom. Na tá mi z ednim hisztoricisnim szpomínom odgovorimo. 1598. okt. 9 ga je Nádasdy Tomás pizsao Herberstorf Karoli, radkersburgszkomi poszeszniki, ka je na Petanci vu szvojem dvori pripravo nikaj hîz za pregnâne dûhovnike, ár je z-têm du'zen szvojoj krsztsanszkoj veri. Radkersburgszki dûhovnicke szo na tô na pokonci 1598. leta na Petânce prisli, gde szo blûzi bili k-szvojemí osztâvlenomi sztanki. I radkersburgszki ino judenburgszki dûhovnicke szo premínyavajôcs predgali na Pétânci.

Ka szmo mi sztorili na pomocs nasim ve-rebratom, „z-tém szmo tüdi mí du'zni bili nasoj krsztsanszkoj veri.“ (Gal. 6, 2; 10.)

Nazádnye esce povémo, ka szmo zato za-merkali esze krátki zdr'zéték glávni miszel szvé-tesnyi govornikov, naj tiszti vnôgi tüdi zvejo nikaj od toga, ka sze je glászilo vu cêrkvi, steri szo nê mogli notri vu cêrkev pridti. (L.)

Rázlocni máli glászi.

Radoszti glász. „Szmileni i milosztiven je Goszpôd, dugotrplivi i velike dobrotivnoszti. Ne bode sze v edno boro, ni na veke szrda dr'zao. Necsiní on z nami pôleg grêhov nasi; nepovracšuje nam pôleg neprádenoszt nasi. (Zolt. 103, 8–10).

Dr. Popp púspek vu Audijenciji. Okto-bra 5 ga szo nas púspek Dr. Popp Fülöp szpre-jéti bili od Ny. Vel. Kralja vu audijencijo. Pús-pek szo zahválili Ny. Velicsanszti za potrdje-nye nyihovoga zebránya, kak púspeka, za od poszlánye zasztópniika Ny. Velicsanszta k-szvé-tesnyemi v-csészť szpelanyi. púspeka i za ono visziko dobro volo, stero Ny. Velicsanszto ved-no szka'zúje nasoj cêrkvi. Audijenca je trpela kaksi 25 minut, vu stere celom tekáji szo Vla-dár prevecs prijaznivi i dobrovolni bili.

Szlovanszki Brod. Novembra 1 ga bode poszvetsenye evangelicsanszke cêrkvi, stero bodo nas púspek zvršávali.

400 létница Zwinglijove smrti. Oktobra 11-ga je minolo stirisztô lét, ka je Zwingli Ul-rik, eden pôtiklacsár reformácije na Kappelszkom pôli vu bránenyi vereszlobodscsine szvoj 'zitek zgúbo. Zwingli je z velikov mocsjov glászo vu Zúrihi evangeliom. „Szamo z vretine Szvétoga pizsma scsém zajimati“, pravo je, gda je prev-zeo szvojo dúhovnísko csészť. Nyegovo predga-nye szo velike vno'zine poszlúhsale. Etak szo gúcsali od nyega; „Ete je isztinszki glaszitel pravice; ete bode nas Mozes i vöripela nasz z Egiptoma“. Reformácija je zmo'zno trla szebi pôť. Ali svcarszki sztarinszki kantonje szo sze dr'zali k-sztáromi návuki. Boj sze je zacsno, vu steroga kak vojnszki dúhovnik, je Zwingli tüdi vösô i eden kamni lúcsáj ga je na zemlo vdaro. „Niksa nevola“, je szkricsao gori, „têlo lehko vmorijo, ali dúhá nê“. Vu nócsi szo protivni, rôpajôcsi vojáki pod ednov grúskov na molitev szklenyenimi rokámi lezécs najšli toga te'zko

oranyenoga reformátora. Eden ga je szpoznao i preszmekno. Na drúgi dén szo podivjeni protiv-nici razcsetvirili Zwinglija mrtvo têlo, zê'zgali je i nyegov pepél raztorili.

Nôva usztava. Szeptembra 3 ga je v „Službeni novinaj“ objavlena od Ny. Velicsan-sztva kralá Aleksandra I. predpiszana i proglá-sena nôva dr'zavna usztáva. Vu 11 §-i od cer-kveo nasz'ledújôcs ravna: **Szlobodscsina vere i dús-nev'szti szta zagvúsaní.** Priznána verevadrúványa szo gl'ne pred-zákonom i lehko szvojo vero javno vadlújejo. V'zivanye dr'zavni i politicsni pravíc ni odviszno od verevadrúványa. Niscse neszme bidti odpúsztšeni szvoji dr'zavni ali vo-jáski du'zn'szti i obvéz z tem, da sze zezáva na predpisze szvoje vere. Vere sze szmejo priznati szamo z zakonom. Priznáne verevadrúványa szamcsztójno oprávlajo szvoje notránye verszke poszle i vórtivajo z szvojimi fondi i z szvojov lasztiniov v mejah zákona. Niscse ni prizšiljen, da szvojo verszko vadlúványe javno vadlúje. Niscse ni du'zen szodelovati pri verszki dejányi, szvecsanoszti, obredi i gesztah, z'ôn pri dr'zav-ni szvétkaj i ôszvetnosztaj i v kelikor bi zákon odrejal za oszebe, ki szo podvr'zene roditelszkim, tutorszkim i vojaskim oblasztem. Szprejete i priznáne vere lehko dr'zijo dotikanye tüdi z szvo-jimi verszkimi visjoni poglavarji v zvönsztvi, ako to zatevajo dúhovni predp'szi poszameznoga verevadrúványa. Nacsin, kako naj sze vzdr'zújejo ti szteki, bo vrêdo zákon. V kelikor sze v dr'zav-nom proracsuni za poszamezna verevadrúványa predvidena szredsztva, ji je treba deliti med po-jedina szprejéta i priznána verevadrúványa po razmerji stevila nyihovi vernikov i sztvarno do-kázani potrebah. Verszki zasztópniiki ne szmejo vporábiti szvoje dúhovne oblászti v molilnicaj ali z pomocsjov napiszov verszkega znácsaja ali szicer v szvoje zaszebne düsevne ali sztran-karszke cile. Rávnótak sze neszme dopúsztiti, da bi sze vrsila v molilnicaj, ali ob priliki verszki szprávics i manifesztacij kakorsnakoli politics-na agitácija.

Turobni glászi. Szept. 21-ga je eti nihála szvoje lúbléne vd. Jan'za Kata, r. Szecscko v Predanovci, szlara 66 lét. Verna kmetojca, dobra vertinya je bila. — Okt. 3-ga je te Vszamogôcsi rêso od te'zkoga betega vd. Savel Elizabeto, roj. Zibrik v Pu'zavci. Vu szvoji 76 létaj je vnôge velke zgúbicske mêla; dvá szvojiva vönavcseniva vrliva sziná je vu bojni zgúbila; ali ona je vsze mirovno znásala; trôst je zajimala pri Bo'zem

oltári, kama je rada pohodjávala. Velika rodbina jo 'zalúje. — Oktobra 4-ga je na preráni szmrten szen zaprla szvoje ocsi Cipott Iréna, roj. Fliszar v Predanovci. Szamo 26 lét je 'zivéla i je 'ze tú nihála szvojega vernoga túvárisa, ki je escse szvojo lasztno krv aldúvao za volo nyénoga oz dravlénja: eti je nihála dvá szineka szvojiva, ednoga 6 lét, drúgi 5 mészecov sztarosztí, eti szvojo mámo vdovico. Vu nyej je túdi zgúbilo Puconszko ev. fáno 'zenszko drústvo edno szvojo lépoga trósta kotrigo. — Najmájo vsze ete vöpreminócse szladtek grobszki szén i blá'zeno gorisztanénje! Nyé 'zalúvajócsm pa naj dá vszega trósta Bóg vu nyegovoj szvétoj vóli szí pocsinóti!

Zvoná poszvetsenye na Ščavnici. Szept. 27-ga popoldnévi je na Ščavnici pálik eden máli radoszti szvétek bio. Na vu julius mészeci poszvetsenom málom brútivi szo nasi na áldove gotoví vernici eden máli leszeni zvonik pozdignoli, vu steroga szo té dén eden 68 kil 'zmécse zvon potégnoí. Vernici szo sze vküperzbráli pri hi'zi Kocsár Stevana i od tég szo szprevájali te z korinami okincsani zvon do evang. pokopá-liscsa. Pri toj prilíki szo Baron János mariborszki sínor meli z szrcá zhájajócso lépo predgo na podlági Luk. 2, 14. Zvon nebode szamo mrtve pozávao na szvoj zádnyen szén, nego té 'zive bode túdi opomináo na dú'znosztí szpunyá-vanye, na molitev, na batrivno evangelicsanzsko verevadlúvanye: Bógi na díko. Toga máloga se-rega radoszt je nepopiszna bila, gda je glász zvoná — evangelicsanzskoga zvoná — obprvim rúmio po lépoj Ščavniskoj dolini i z-szvojov bruncsenov recsjov szprevájao molitev vernikov.

Salzburg je dneszden nájbole-poznáni pred turistami i prijátelmi musike. Malo ji zná, ka pred 200 létmi kakso neszmilenoszt je vcsino salzburgszki érsek, ki je z ednim krajine szvetni poglavár bio. Salzburgcsanje szo notrivzéli reformácije isztinszko vcsenyé, ka sze je salzburgszkomi érseki — razmiti sze dá — né vidlo. Ponovno szo trpeli salzburgszki evangelicsanje pregányanye za szvoje vere volo. 'Ze pred treszetilétnov bojnov (1618—1648.) je okóli 600 evangelicsánov vöodvandralo v Moravszko. 1683 ga szo vise 1000 evangelicsánov pregnali, ali szvoje 600 decé szo tam mogli niháti! 1731. oktobra 31-ga je érsek zrendelúvao, ka vszáki od 12 lét sztarési evangelicsanzski krsztsenik vö more vandráti. Okóli 20.000 dúš je slo v pregnán-sztvo; z-té 14.728 je I. Frigyes Vilmos preiziszki krao szprijao vu szvoj ország.

Zahválnoszt. Radkersburgszka evangeli-csanzska fara szrcsno zahválnoszt vadlúje vszém evangelicsanzskim gmánam v Prékurmj zatiszto velko pomóc, stero szo nyé prékmurszki vere-bratje podelíti, za pénézno nabéranye na nyéno cérkev zidanye, stero je tak vizziko sumo vö-zaneszlo, za vnogo pomocs z foringami i de-lavcami, stero szo evangelicsanje z Prékurmja

sztorili i za velikanszko tálvzétje pri ószvetki poszvetsénja cérkvi. — Mi bomo za tó evan-gelicsanzskim verebratom v Prékurmji prevedno zahválni i nigdár nepozábimo, ka velikoga szo nam vcsinoli. — Fáno Vodsztvo.

150 létnica potrp'ivoszti zapovedi. Okt. 13-ga je bilo 150 lét, ka je II. Jo'zef vödao za habsburgszko monarchio to znamenito: „Potrp'ivoszti zapoved“, stera je evangelicsánom po dúgoj pot'ézenosztí nazádnye zagvúsala potrp'ivoszt, jus nyim je dála, ka ocsiveszno lehko vadlújejo szvojo vero, lehko sze organizérajó vu gmáne i szlobodno szí posztávlajó cerkvi. Potrp'ivoszti zapoved z 16 punktomov sztoji, steri zdr'étek je ete: Protestantje povszédik lehko dr'zijo pri-vátno bo'zoszlú'zbo, gde pa 100 nekatolicsanzski familij jeszte i zadoszta vrédnoszti májo, szí lehko zidajó cérkev, sólo, farof, lehko dr'zijo dúhovnika i vucsítela; cérkvi dónok brezi tórmov i zvonov morejo bidti i kre ceszté kraja neszmi-jo dvér meti. Nekatolicsanje lehko pridejo vu vszáko csészt. Na takso priszego, stera sze pro-tívi 'znyihovim vadlúványem, sze nemorejo szí-liti. Né szo du'zni taovzétí pri ceremunijaj drúgi verevadlúvány. Pri zmésnom histvi, csi je ocsa katholicsanzski, vsza decá morejo katholicsan-szka bidti, csi je pa ocsa evangelicsanzski, szí-nóvje ocsino, cseri pa materno vadlúvanye mo-rejo naszledúvati. Za vere volo niscse nikoga neszmi preganyati. Eto zravnanye szo protestá-nusje, csi je glih né ednáko szlobodscsino og-vúsalo, dónok z radosztjov vzéli. Papež je ne-rad vido potrp'ivoszti zapoved. VI. Pius pápa je 1782-ga márcia i aprila oszebnó hodo v Besci, naj z prosnyov szpremembo doszégne vu krá-levszki narédhaj, ali zaman je bio vesz trúd nyegov. Szledi je II. Jo'zef escse nóva olehsa-nya engedúvao, 1786-ga leta je dovoló, ka szí protestantje povszédik lehko zidajó tórme i nú-caojo zvoné. Blagoszlovni nászled Jo'zefovoga plemenitoga csinenya ká'ze, ka ža dvé leti po vödányi potrp'ivoszti zapovedi (v-1783. i 84-tom) szo v nasoj krajini na nóvi 'zitek zbúdjene 'ze 3 fare, kakti Hodoska, Kri'zevszka i Puconszka.

Poszvetsúvanye zvonóv v D. Lendavi ok. 25.-oga bode popódnévi ob 2. Na té szvé-tek sze pozávajó vszi verebratje. Kak lépo bi bi-ló, csi bi sze jih kak nájvecs z-nami vküper ve-szelilo! Radi bi sze vüpalí, ka tak bode. — Ška-lics Š. dúhovnik.

Evangeliumske vere ino cérkvi obcsinszki prigodi.

Naprédani po

KARDOS JÁNOSI Hodoskom dühovniki.

Lépe recsi ete szo düh Luthera jáko pokrèpile; ár nyemi je szrdce gvüsna bojazen obvzèla, gda je, kak k-tihøj szamnoszti navajeni barát, k-ednomi hípi pred tak zmo'znim i szvetlim szpraviscsem posztánoti i od návuka szvojega odgovor i racsún dati mogao. Zdá szo sze nedovédno ôdprle dveri országszke hí'ze, gde je na szvetlom thróni szedo V. Károl caszar, edendvajszeti lét sztar lépi i zmo'zen poglavnik, vu punoszti zemelszke díke i dvá dűgiva redá nemski poglavnikov, hercegov i grofèv. Luther je notrisztòpo; i vszè pògléd je na nyega obrnyeni: zvòntoga vise 5000 poszlűsávcov, ki szo v-országszkøj hí'zi, ali vònè pred oblokmi sztáli, szo li na nyega ôdprli ocsi i vűszta. Ali szkoro vszi szo sze 'z-nyega oszobe csűdom i postűvanym napunili i z-ti okòli nyega sztojècsi szo ga vnògi bátrivili, naj sze nepresztrási oni, ki szo li tèo vmoríti zmo'zni. Namesztnik zebranika trierszkoga, na koga je predgovor zavűpani, ga je k csaszí pítáo, jeli one knige, stere na sztolí le'zijo, szpozna za szvoje? i vu nyi bodòcsi návuk nazá scsè vzèti, ali nè? Luther je na to prvo pítanye brezi műdbe odgòvoro, ká szo vsze one knige nyegovo delo; — na to drűgo szí je pa csasz vòproszo na dugse premislavanye, stero nyemi je caszar i dopűszto.

Li te, geto nyemi je odhájati dopűsztseno, je mirovnè bilo szrdce nyegovo. Ár je globoko obcsűto on, ká je nè sála, pred caszarom i országom sztáli z-taksim dugoványem, stero sze je z-timi najzmo'znèsimi borilo, i nyè pròti tak groznim oblásztam pod obrambo vzèti. Ali nòvo mòcs i szrdcsnoszt nyemi je podelila ona velika műszel, ká on pod bo'zov obrambov sztoji, koga szv. volo csiní, i kre koga bo'zanszke rèszi sze bojűje; záto je drűgi dén ob strtoj vòri po pòdnèvi, geto je pá naprèzváni, nepresztraseno i veszèlo sò pred líce tak szvetloga szpraviscsa.

Gda bi eti dvè cèli vòri pred dvèrmi szpráviscsa sztáli i csakati mogao, obvzèti od vnògi zanderácsov, priliko je meo nisteroga szlepca od isztine pòti szvoje preszvètíti. Naszlèdnye szo nyemi odprète dveri i on je pá pred országszkim szpraviscsem posztano. Eti szo 'ze

vsze szvècse gorele, csi je taki szunce escse viziko bilò. Luther je brezi műdbe pozdigno glász, i etak gűcsati zácsao: „Szvetli caszar i miloszti vni zebraniki, hercegi i vizoka goszpoda! Jasz szem sze sznocskar vu zrendelűvanom hípi naprèposztavo i zdá proszim za volo bo'ze szmilenoszti szvetloszt i miloscso vaso, poszlűhnte szmileno rèsz isztine i sztan dugoványi mojega i csi ednomi vszákomi zmed vami dű'znoga pridavka nebi znao dati, all bi vu zvònèsnyem oponásanyi mojem pròti dvornøj návadi pregrèso, nezamèrte mi; ár szem sze jasz vu szvetli dvori nè vrto, nego nesztanoma vu zápornicaj szedo i nika vizikoga sze od mène csakati nedá, geto szem vu vszem, ka szem dotéc z-pròsztim rázumom vcsio i pizsao, li bo'zo díko i krsztsanov haszek ino blá'zensztvo iszkaio i na szrdci noszo“ — Potom je gűcsao od knig szvoji, i vu nyi bodòcsaga návuka i vsze tò v-nemskom jeziki.

Medtèm opòmenyeni, ká geto caszar, kak-ti spanyol, nemski doszta nerazmi, naj za nyega volo vsza tò znòvics diacski naprèdà; zadoszta je vcsino i tomí 'zelènyi, csi nyemi je taki za volo velikoga tiszkania i vròcsine tezko szpadnolo. Gda bi etak dugo, razmeto i szlobodno gűcsao; vise imenűvani trierszki namesztnik nyemi je v-rèsz vszèkao i z-malo prevecs trdnim glászm nyemi krátki i ednáki odgovor dati velo, jeli scsè nazávzèti návuk szvoj, ali nè? — Z-kim tálom je Luther na tak csűdavrèdno vrèloszt pod'zgáni, da je k-csaszí z-etimi recsmi szkonscao: „No tak, da szvetli caszar i miloszti vni poglavnici ednáki i pròszti odgovor 'zelèjo od mène, dam taksega, steri ni rogòv ni kanzobcov nede meo. Znáo bojdi, ká jasz, csi sze z-szv. pizsma szvedòsztvom, ali z-drűgimi ocsivesznimi, csisztimi i mocsnimi zrokmi neobládam, nika nazánevzemem niti vzèti nemorem; ár je nè gvűsno, ni bátrivno, pròti dűsnoj veszti ká csiniti. Eti sztojim, — nemorem nacci, — tak mi Bòg pomozi! — Amen!“

Na tò nyemi je namesztnik vònazvèszto, ká: „csi nazávzèti nescse, caszar i redovnici do szkonscati mogli, ka sze z-etaksim krivovercom csiniti má.“ — Teda je odgòvoro Luther: „Tak mi pomágaj Bòg; jasz nika nemorem nazávzèti. Li caszar, ta plemenita mláda krv, sze naj nedá zapelati, ká bi od evangelioma odsztòpo i cslovecsim tadankom sze podvrgao.“

Z-etimi zmo'znimi recsmi je Luther nazá-

sztôpo; i nê szo szpadnole one na peccino : nyé szv. szemén sze je vu nikeliko pobo'zni szrdcaj poprijalo, stero je vu szvojem vrêmeni jezero blagoszlovenoga száda prineszlo. Luther szí je zdâ, po szrdcsnom vadlûvanyi isztine bo'ze véksi tál ti najplemenitési mō'zov, ki szo ga tak lepô gúcsati csûli, mocsno dolizavézao. Te sztári Erich, Braunschweige herceg i predtêm szmrten protivnik popravka cêrkvi, je Lutheri edno szrebrno pûtro cimbeckszke pive poszlaô, da bi sze te obrûdjeni vojnîk isztine z-nyim otavo. Luther je pítao szlugo, steri poglavnik bi sze szpômeno 'znyega tak miloszivno, i gda bi zarazmo od nyega, kâ bi Erich vszino z nyim tó i kâ bi i szam prvle pio 'znyé, kak bi nyemi jo' poszlaô, teda je Luther gvûsen bio, kâ n'ka pogûbelnoga nega v-nyô zmêsanoga, i bátrivno je pio, erkôcsi; „L'ki sze je dnesz Erich herceg z méne szpômeno; tak sze naj szpomené i znyega goszpon Krisztus vu nyega szlêdnyem bôji.“ Erich je rêcsi eti nêpozâbo, i escse i na szmrtnoj poszteli szí je otâvlaô 'zny'mi szrdce. — Dopadno sze je szloboden dûh Luthera naime môdromi Fridriki, ki je on iszti vécser etak pravo Spalatini: „Doctor Martin je dnesz jáko lepô gúcsao pred caszarom i vszêmi poglavniki i redovniki orszâga; meni sze je szkoro prevecs szrdcsen vido“.

Escse ednôk szo vâdêvali protivnici isztine Luthera na nazâvzêtje návuke nyegovoga genoti; ali on nyim je ete odgovor dao: „Csi je dugoványe moje nê od Bôga, tak vise dvê tri lét neobsztoji; csi je pa od Bôga, tak ga niscse nepreprâvi.“ — Na tó nyemi je dopûsztseno od hájati; i on je velkoga trávnâ 26-ga dnêva osztavo Worms váras, geto nyemi je Károly caszar obezsani gvûsen szprêvod vôzrendelûvao, kakstê sze je vu tom protivio poszelnik pápe, tak stimajôcs z-hûdim dûhom, kâ je na krivoverce gledôcs nê potrêbno zdr'zati dâne oblûbe. Caszar je ednáko odgovoro na tó: „Nescsem, kak nigda 'Zigmond, szam szebé oszramotiti!“ — Medtêm je Luther dônok orszâgszkomi preklêtsztvi podv'zeni. Vu szôdbi onoj, stero je poszelnik pápe prôti nyemi v-piszmo djao, je tó sztalô, kâ je Luther nê cslovek, nego hûdi dûh, ki bi sze z barâtsko halo oblêkao i vu cslovecsem obrâzi vnôgi zdâvnyi krivovercov dugo lét vu szkrivnom varvana jeretinsztva v-eden vo-

nyécsi mocsvar vkûpeszpravo, k-sterim bi nistero nôvo blôdo i szam obszebi pridao. Zâto naj vise 14 ga dnêva riszâlszcszeka cstoveki etomi niscse sztâna datí, ni nikse szlû'zbe prikázati, nyega z jêsztvinov ali pítvlnov otâvlati, i knjig nyegovi kûpûvati, odâvati, csteti, pri szebi dr'zati, doliszpiszati ali stampati itn. pod trdnov kastigov neszme.

7. Luther v-Wartburgi, i wittenberg-szkom grô'zanyi.

Na szrecso, gda bi sze preklêtsztvo na nyega vôpovêdano vôkriczati zâcsalo, je on 'ze na táksem meszti bio, gde szo nyemi protivnici skôditi nê mogli; niti je na wormszko szkoncsanye nika nê dao. — Luther je veszêlo potûvao prôti dômi, i povszéd je z velikov préczimbov prijêti. Gda bi sze z-velke ceszte prôti Môra várasí vrno, gde je lûblêne szvoje priglednoti 'zelo; hitro pred nyega gêzdijo niki preobrázeni konyenici*) vô ga zdignejo z kocszij, i na konya ga poszâdivsi, v-tak zvâno csarno gôsztszo gêzdijo 'z-nyim, gde li ob edenâjszetoj vóri nôcsi posztânejo pod ednov viszikov plaminov, na stele vriki je sztao eden sztári grâd, Wartburg imenûvani, nê dalecs od Eisenach várasa. V-ete grâd je zaprêti Luther.

Groza ga je obvzêla eti, geto je tak stimao, kâ je v-jâlîni skrepcâj szmrtni protivnikov szvoji, ki ga zavolo sztrâha lûdi, eti szkrívoma pogûbiti selûjejo. Ali pokojnêse je grâtalo szrdce nyegovo, gda nyemi je na znânye dâno, kâ ga je môder Fridrik, dobrovolen prijâtel nyegov dao sze-odpelati, da bi ga z-têm tálom podneszao besznôcsi divji hohârov. Eti je nyemi vu vszem posteno dvorjeno i v-nikom nyemi je nê krâtena práva szlobodscsina, tak da je i po lovini sô, gda sze nyemi je vidílo. Ali zvôn Berlepscha, kapitâna grâda, je niscse drûgi nêznao, sto bi on bio; i od dr'zine grâdske je „Gyûri vitéz“ zvâni. Barâtsko halo je mogao z-szvetszkov dolamov premeniti, i dûge vlaszé ino bradô nosziti. Z-prijâtelov nyegovi szta li tiva najvernêsiva, Spalatini i Melanchton, znala za nyega; vszi drûgi szo ga za mrtvoga dr'zali, i li te szo na pamet vzêli, kâ escse živê, gda szo edne nôve knige prisle od nyega na szvetloszt, stere je eti piszao.

(Dale.)

*) Berlepsch János, kapitan Wartburg grâda, i Hund Burkhard, Altensteina vladá, z-dvema inasoma.